

Увага! Новинка!

Станом на 15.08.2019

**Покроковий алгоритм дій (з урахуванням
судової практики по даній категорії справ)**

Посібник для пасічників, юристів, адвокатів

Київ-2019

№1 - 2019

Від автора

Шановні пасічники, юристи, адвокати!

Вашій увазі пропонується Пам'ятка (посібник) щодо попередження потрави бджіл, її фіксації та відшкодування заподіяних збитків, яку підготовлено Центром підтримки пасічників (Спілка пасічників України) з урахуванням діючого законодавства України.

Потрави бджіл все більше набирають розмаху в Україні. У минулому році в результаті протиправного застосування пестицидів аграріями загинуло понад 45 тис. бджолиних сімей, в результаті чого пасічникам заподіяно шкоду на суму понад 100 млн. гривень. У цьому році аналогічне становище. Лише незначна частина бджолярів спромоглася відшкодувати збитки у досудовому порядку, і лише одиниці - у суді.

Нажаль державна підтримка пасічників з даних питань відсутня. Весь тягар збору доказів та доказування вини аграрія ліг на бджоляра, який не має юридичної освіти та відповідної практики. Пасічник залишений на одинці зі своїми проблемами і, як ми вважаємо, це є неприпустимим. Наразі маємо такі реалії сьогодення, але як писав Великий Кобзар: "Борітеся - поборете, Вам Бог помагає".

Відповідно до ст. 38 Закону України "Про бджільництво" за порушення законодавства в галузі бджільництва тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Відповідальність за порушення законодавства в галузі бджільництва несуть особи, винні у неповідомленні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про виникнення загрози бджолам при застосуванні засобів захисту рослин.

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про бджільництво, відшкодовується в порядку та розмірах, встановлених законодавством України. Спори, що виникають у галузі бджільництва, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Дана Пам'ятка є першою працею на теренах України, у якій ми намагаємося вам допомогти зрозуміти алгоритм дій, які необхідні для попередження потрави бджіл, її фіксації та відшкодування заподіяних збитків власнику пасіки, ґрунтуючись на чинному законодавстві та наявних судових рішеннях у цивільних справах цієї категорії.

Також Пам'ятка містить перелік законів і підзаконних актів, які згадуються у ній або будуть корисними вам при підготовці позовної заяви, а також покрокові дії, зразки необхідних документів (заяв, актів, листів), наведено текст реального позитивного судового рішення про відшкодування шкоди пасічнику та інше.

З повагою та готовністю допомогти кожному пасічнику,

**Віце-Президент Спілки пасічників України,
адвокат, пасічник
Гриньов Сергій Олексійович**

Перелік законів та підзаконних нормативно-правових актів

1. Закон України «Про бджільництво» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1492-14>
2. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-вр>
3. Порядок реєстрації пасік, затверджений Наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук за №184/82 від 20.09.2000 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0737-00>
4. Інструкція щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл, затвердженої Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України за №9 від 30.01.2001 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0131-01>
5. Інструкція по профілактиці отруєння бджіл пестицидами від 14.06.1989 року, затверджена Всесоюзним виробничо-науковим об'єднанням по агрохімічному обслуговуванню сільського господарства «Союзсельхозхимия» і Головним управлінням ветеринарії Держагропрому СРСР 14.06.1989
6. Правила відбору зразків патологічного матеріалу, крові, кормів, води та пересилання їх для лабораторного дослідження, затверджених Головним управлінням ветеринарної медицини з держветінспекцією Мінсільгосппроду України 15 квітня 1997 року № 15-14/111 <http://www.consumer-cv.gov.ua/doc/vet/bee/Правила%20відбору%20зразків%20патологічного%20матеріалу.pdf>
7. Державні санітарні правила авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/en/v0382282-96>
8. Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві. Державні санітарні правила ДСП 8.8.1.2.001-98 <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001282-98>
9. Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 8.8.1.2.3.4-000-2001 Допустимі дози, концентрації, кількості та рівні вмісту пестицидів у сільськогосподарській сировині, харчових продуктах, повітрі робочої зони, атмосферному повітрі, воді водоймищ, ґрунті <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0137588-01>
10. Цивільний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
11. Цивільний процесуальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

ПАМ'ЯТКА

**щодо дій пасічника щодо попередження потрапи бджіл,
її фіксації та відшкодування заподіяних йому збитків
(станом на 15.08.2019)**

<p>Крок I. Підготовчий етап</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Підтвердження прав на пасіку (набуття офіційного статусу — набуття прав і обов'язків) ● Інформування про розташування пасіки. ● Готовність до вирішення спорів, у т.ч. щодо відшкодування збитків.	<p>Для того, щоб власник пасіки зміг попередити можливість заподіяння йому збитків або відшкодувати їх, необхідно дотримуватися наступних рекомендацій (вимог):</p> <p>а) провести паспортизацію пасіки – отримати в Держпродспоживслужбі (на даний момент <i>оплатні послуги</i>) – ветеринарно-санітарний паспорт пасіки та проводити щорічні обстеження бджолосімей- (вимога є обов'язковою) - див. Додаток 1</p> <p>б) зареєструвати пасіку відповідно до вимог ст. 13 Закону України «Про бджільництво» – підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи або за місцем знаходження юридичної особи, яка займається бджільництвом, у місцевих державних адміністраціях або сільських, селищних, міських радах у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади з питань аграрної політики (вимога є обов'язковою), додержуватися вимог щодо її обстеження ветпрацівником - див. Додаток 2</p> <p>Фізичні та юридичні особи розміщують пасіки на земельних ділянках, які належать їм на правах власності або користування, відповідно до ветеринарно-санітарних правил. Розміщення пасік на земельних ділянках інших власників або користувачів здійснюється за їх згодою (бажано письмовою).</p> <p>в) зареєструватися оператором ринку харчових продуктів і зареєструвати пасіку як потужність в Держпродспоживслужбі (безкоштовно) - див. Додаток 3</p> <p>г) написати письмову заяву голові органу, у якому зареєстровано пасіку (пункт «а»)), з метою упередження випадків отруєння бджіл агрохімікатами під час проведення сільськогосподарських робіт для створення постійно діючої комісії з питань бджільництва, а</p>
--	--

	<p>також встановлення факту отруєння бджіл - див. Додаток 4</p> <p>д) у разі переміщення (кочівлі) пасіки - отримати в Держпродспоживслужбі довідку (в межах району) або свідоцтво форми №1-вет (в інший район або область) - (вимога є обов'язковою)</p> <p>е) написати письмову заяву голові органу місцевого самоврядування, на територію обслуговування якого переміщено пасіку при кочівлі (вимога є обов'язковою) - див. Додаток 5</p> <p>Фізичні та юридичні особи розміщують пасіки на земельних ділянках, які належать їм на правах власності або користування, відповідно до ветеринарно-санітарних правил.</p> <p>Розміщення пасік на земельних ділянках інших власників або користувачів здійснюється за їх згодою (бажано письмовою).</p> <p>Важливою умовою під час розгляду спірних питань являється наявність реєстрації та паспортизації пасік, оскільки єдиним документом, що підтверджує наявність прав на пасіку (це стосується потрапи бджіл, крадіжки бджіл та вуликів, пошкодження чи знищення пасіки, у т.ч. внаслідок пожежі).</p> <p>Документом, що підтверджує право на пасіку – є зареєстрований в установленому порядку в Держпродспоживслужбі ветеринарно-санітарний паспорт пасіки, який має свій власний номер.</p> <p>Крім того, рекомендуємо пасічнику користуватися перевагами автоматичної інформаційної системи GRAND EXPERT, попередньо безкоштовно зареєструвавшись на електронному ресурсі www.grand.expert. Пасічник отримає смс-повідомлення чи лист на електронну пошту у разі обробітку аграрієм полів поряд з пасікою.</p> <p>Не дотримання даних вимог значно ускладнює або ж унеможливорює позитивне вирішення спірних питань, що можуть виникнути.</p> <p>Рекомендуємо набуття членство в Спілці пасічників України (для повноцінного отримання інформації та захисту, допомоги досвідчених бджолярів, юристів) - див. Додаток 6</p> <ul style="list-style-type: none"> • Без зазначеної реєстрації пасіки тяжко щось довести в суді (слід доводити, що бджоли загинули саме в результаті обробітку ЗЗР, а не від хвороби). • Доречно періодично надавати (вносити) дані про реальну кількість бджолосімей, фіксувати результати їх обстеження та облік (паспорт пасіки, журнал пасіки, акти періодичних
--	---

	<p>обстежень, оглядів), робити фото та відеозйомку, надати пасіці індивідуального позначення - маркування, у т.ч. тавром, корпусів вуликів, рамок, обладнання, а також облаштування GPS-маячками або відеокамерами тощо.</p>
<p>Крок II. Інформування пасічника про застосування ЗЗР</p>	<p>Власників зареєстрованих пасік аграрії зобов'язані оповіщати за три доби до хіміобробок з зазначенням застосовуваного отрутохімікату, місця (у радіусі 10 км), часу і способу проведення обробки, вказують час ізоляції бджіл (у разі відсутності інформування або надання недостовірної інформації – підтверджуються протиправність дій винних осіб – це пряме порушення вимог Закону). Обробки проводять у період відсутності льоту бджіл у ранкові або вечірні години.</p> <p>Не допускається обробіток квітучих медоносів і пилюконосів під час масового льоту бджіл.</p> <p>На період обробки бджоляру необхідно вивезти пасіку в безпечне місце або ізолювати бджіл у вуликах на термін, передбачений обмеженнями при застосуванні отрутохімікату.</p> <p>При ізоляції бджіл у вуликах гнізда розширюють до повного комплексу рамок або ставлять магазини. На двокорпусні або багатокорпусні вулики, залежно від сили сімей, ставлять другі корпуси з половинною кількістю рамок, зверху надягають раму з металевою сіткою, сітку накривають полотнянкою і, якщо потрібно, кладуть подушку. У день обробки рано-вранці, до початку льоту бджіл, льотки щільно закривають, знімають з сітки утеплення. У жарку безвітряну погоду під кришку підкладають рейки завтовшки 2 см. У вулик дають воду в стільниках, годівницях або напувалках.</p> <p>У випадку застосування пестицидів в умовах закритого ґрунту обробки проводять увечері після закінчення льоту бджіл або ізолюють бджіл у вуликах на термін, передбачений обмеженнями при застосуванні отрутохімікату.</p> <p>Згідно з підпунктом 5.26 пункту 5 Державних санітарних правил авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України забороняється проведення авіаційних обробок пестицидами всіх груп токсичності з метою боротьби з шкідниками та хворобами сільськогосподарських культур, лісових та інших угідь, які розташовані ближче:</p> <ul style="list-style-type: none"> а) 5 км від місця постійного перебування медоносних пасік; б) 2 км від рибогосподарських водойм, відкритих джерел водопостачання, місць випасу домашніх тварин, об'єктів природно-заповідного фонду (заповідників,

	<p>національних парків, ботанічних і зоологічних заказників і т.д.);</p> <p>в) 1 км від населених пунктів, тваринницьких і птахівницьких ферм, а також посівів сільськогосподарських культур, які вживаються в їжу без термічної обробки, садів, виноградників і місць проведення інших сільськогосподарських робіт.</p>
<p>Крок III.</p> <p>Фіксація</p> <p>протиправних дій</p> <p>(у разі потрапи бджіл)</p>	<p>Пасічник повинен діяти швидко й оперативно, оскільки через 3-4 дні наявність отрутохімikatів (їх слідів) у відібраних зразках вже можна не знайти (все залежить від його діючих речовин).</p>
<p>● Встановлення причини смерті (потрапи) бджіл та розміру заподіяної шкоди</p>	<p>Пасічнику слід:</p> <p>1. Терміново звернутись по телефону в Центр підтримки пасічників (якщо член СПасУ - за необхідності), де він отримає юрсупровід та інформаційну допомогу.</p> <p>2. Терміново звернутись із заявою у поліцію та до місцевої влади (ПОВІДОМЛЕННЯ СІЛЬСЬКУ/СЕЛИЩНУ РАДУ, ОТГ, РАЙОННЕ УПРАВЛІННЯ ГУ ДПСС В ОБЛАСТІ, СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ) офіційно з письмовою заявою про отруєння бджіл з проханням про створення відповідної комісії.</p> <p>Голова письмовим розпорядженням створює комісію, яка оглядає пасіку, виявляє причини загибелі бджіл, джерело отруєння та ймовірних винних осіб в загибелі бджіл, оцінює розміри збитків тощо.</p> <p>До складу комісії залучають (контактні дані може надати Центр підтримки пасічників): депутатів місцевої ради, представників служби захисту рослин, Держпродспоживслужби (спеціалістів фіто-санітарного напрямку та ветеринарної медицини), екологічної інспекції, громадської спілки пасічників (досвідчені пасічники) та управління агропромислового розвитку (головний агроном району). <i>Бажано щоб при обстеженні був присутній сам фермер чи його агроном або представник. Дані особи можуть в подальшому бути залучені в якості свідків в суді.</i></p> <p>НЕВІДКЛАДНЕ ОБСТЕЖЕННЯ ПАСІКИ КОМІСІЄЮ ІЗ ВІДБРАННЯМ ПРОБ БДЖІЛ ТА РОСЛИН ІЗ СЛІДАМИ ПЕСТИЦИДІВ (ТЕРМІН ВІДПРАВКИ ПРОБ НЕ ПОВИНЕН ПЕРЕВИЩУВАТИ 2-Х ДІБ, А ПРИ ЗАТРИМЦІ ВІДПРАВКИ – ЗАМОРОЗИТИ ПРОБИ ТЕРМІНОМ НЕ БІЛЬШЕ 5-7 ДІБ.</p> <p>3. При обстеженні пасіки комісією вживати заходів для збереження живих бджіл (Гнізда сімей, що втратили багато льотних (робочих) бджіл,</p>

	<p>скорочують відповідно до їхньої сили, виймають в першу чергу медові й пергові рамки, особливо зі свіжопринесеним нектаром і пилком, а також рамки з відкритим розплодом, не обсиджені бджолами. Сім'ї бджіл забезпечують водою, пергою, підгодовують цукровим сиропом або надають медові рамки із запасів. У міру виходу молодих бджіл ці сім'ї підсилюють).</p> <p>СКЛАДЕННЯ КОМІСІЄЮ АКТУ, ЯКИЙ ЗАСВІДЧУЄ ФАКТ ОТРУЄННЯ БДЖІЛ ПЕСТИЦИДАМИ.</p> <p>На кожному пасіку комісією складається окремий (індивідуальний) акт. Складання одного акту за фактом потрапи бджіл у різних пасічників або на різних (мають іншу адресу) пасіках одного пасічника – недопустимо.</p> <p>В акті комісія зазначає де, коли, в який час, за якої температури, яким ЗЗР оброблялась культура, фазу розвитку рослин на полі і поблизу, характер загибелі бджіл (поодинокі чи масові), ознаки їх отруєння (смерті), ступінь ураження (повна, часткова) у відсотках і силу сімей після отруєння, а також ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ШКОДИ ВІД ОТРУЄННЯ БДЖІЛ ПЕСТИЦИДАМИ та інше - див. Додаток 7</p> <p>Проби необхідно відбирати комісійно та нумерувати. Відповідальність за правильність відбору лягає на фахівців ветеринарної медицини (Держпродспоживслужби). Обов'язковою умовою має бути акт відбору та відбір контрольних зразків не пізніше двох діб від моменту потрапи.</p> <p>Проби слід відбирати не менш як у 2-х примірниках (1-й примірник направляти для дослідження, 2-й (і наступні) – як контрольний, зберігати у холодильнику Держпродспоживслужби).</p> <p>Для дослідження в акредитованій лабораторії відбирають проби бджіл (400-500 мертвих (або не менше 50 г), можливо частково живих), 200 г свіжозібраного меду або незапечатаний мед у стільниках (15x15см), перги в стільниках (15x15см). Проби відбирають від 10% сімей з характерними ознаками отруєння, а також установлюють джерело походження отрутохімікатів.</p>
<p>● Джерело отруєння бджіл</p>	<p>Після обстеження пасіки Комісії потрібно невідкладно обов'язково оглянути поле (поля в радіусі льоту бджіл), яке оброблялось, і комісійно відібрати зразки рослин однаковим методом та способом, у відповідності до Правил відбору зразків патологічного матеріалу, крові, кормів, води та</p>

<p align="center">(встановлення МОЖЛИВИХ ВИННИХ осіб)</p>	<p>пересилання їх для лабораторного дослідження, затверджених Головним управлінням ветеринарної медицини з держветінспекцією Мінсільгосппроду України 15 квітня 1997 року № 15-14/111 (проби 500-1000 г зеленої маси з ділянки, відвідуваної бджолами), проби ґрунту (землі), опечатати їх, з'ясувати чи є інформаційні таблички, про що зазначити в Акті.</p> <p>Встановити наявність насаджень, площ інших ентомофільних рослин, у т.ч. медоносів, поблизу цього поля (поле може бути на перельоті бджіл).</p> <p>Інформацію про те, кому належить оброблене пестицидами поле, його площа, яка культура посіяна на полі та на якій відстані поле знаходиться від пасіки, можна отримати у місцевій сільській раді.</p> <p>Доказом того, що господарство використовувало для обробітки той чи інший хімпрепарат слугує журнал хімічної обробки посівів, який має обов'язково заповнюватися агрономом або відповідальною особою у господарстві та каністри (бочки, інші ємкості) із залишками препарату (при їх наявності).</p> <p>Інформацію про застосування ЗЗР фермером, наявність допусків до робіт з ЗЗР можливо отримати в районному управлінні захисту рослин, ДПСС .</p>
<p>● Наявність причинно-наслідкового зв'язку між застосуванням засобів захисту рослин (пестицидів, отрутохімікатів) і настанням смерті бджіл</p>	<p>ПРОВЕДЕННЯ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПРОБ БДЖІЛ ТА РОСЛИН ІЗ СЛІДАМИ ПЕСТИЦИДІВ.</p> <p>Зразки проб відібрати слід комісійно однаковим методом та способом, у відповідності до Правил відбору зразків патологічного матеріалу, крові, кормів, води та пересилання їх для лабораторного дослідження, затверджених Головним управлінням ветеринарної медицини з держветінспекцією Мінсільгосппроду України 15 квітня 1997 року № 15-14/111.</p> <p>Патологічний матеріал упаковують і направляють, дотримуючи наступних правил: підмор бджіл, зелену масу для дослідження на отруєння пересилають у чистих мішечках з поліетилену, паперу, тканини та упаковують разом із стільниками, а мед у щільно закритих склянках, віск і вошину – в поліетиленовому пакеті. Картонні коробки (флакони) упаковують у фанерний або дерев'яний ящик.</p> <p>Проби бджіл та бджолопродукції, а також рослин, ґрунту з поля, де проводився обробіток, опечатуються та разом з відповідним актом направляють в акредитовану лабораторію. Патологічний матеріал для дослідження повинен мати супровідний лист, підписаний ветеринарним спеціалістом, який відбирав та запаковував проби. У листі зазначають назву господарства (прізвище, ім'я, по батькові власника пасіки), адресу, номер пасіки, вулика, кількість проб,</p>

	<p>характерні ознаки захворювання та мету дослідження, діючу речовину.</p> <p>При підозрі на отруєння до листа додається акт або копія акта комісії, яка обстежувала пасіку та відбирала матеріал. Супровідний лист повинен мати штамп державної установи ветеринарної медицини. При цьому слід вказувати у супровідних документах діючу речовину (слід з'ясувати в експертів чи зможуть провести дослідження - по телефону).</p> <p>Направляти зазначені зразки слід разом з супровідним листом та актом до Державного науково-дослідного інституту лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (м. Київ, вул. Донецька, 30, тел.: 044-243-37-54 та 044-243-37-55); Української лабораторії якості і безпеки продукції агропромислового комплексу при НУБіП України (м. Київ, тел.: 044-526-45-02 та 044-527-89-43); Інституту токсикології ім. Ведмідя, (м. Київ, вул. Герої оборони, 6, тел.: 044-526-97-00 та 044-526-96-45).</p> <p>Термін доставки проб не повинен перевищувати 2 доби від часу відбору при умові зберігання та доставки в холодильнику або термосі з льодом.</p> <p>Інші зразки патологічного матеріалу надсилають для зберігання у районні, обласні державні лабораторії Держпродспоживслужби.</p> <p>Засоби захисту рослин діляться на хімічні та біологічні. Хімічні засоби захисту рослин називають пестицидами. Усі засоби захисту рослин класифікуються за хімічним складом, об'єктам застосування, за характером дії і способом проникнення у шкідливий організм.</p> <p>По об'єктах застосування їх поділяють на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • інсектициди - для боротьби з шкідливими комахами; • акарициди - проти кліщів; • нематоциди - проти нематод; • родентициди - проти гризунів; • фунгіциди (антисептики) - проти грибів; • антибіотики (антисептики, бактерициди) - проти бактерій; • гербіциди - засоби боротьби з бур'янистою рослинністю; • арборициди - проти смітної деревної рослинності. <p>За характером дії пестициди поділяють на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • контактні (що вбивають шкідливий об'єкт при контакті з ним) • системні (проникають в тканини і провідну систему рослин і вбивають шкідливий об'єкт при живленні на такій рослині). <p>За способом проникнення існують препарати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • контактної дії (через покриви тіла) • кишкової дії (при проковтуванні)
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • фуміганти (при диханні) <p>За гігієнічної класифікації пестициди поділяють на чотири групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сильнодіючі отруйні речовини зі середньолетальною дозою (ЛД50) до 1 мг/кг маси тіла; • високотоксичні - ЛД50 від 50 до 200 мг / кг; • среднетоксичні - ЛД50 від 200 до 1000 мг / кг; • малотоксичні - ЛД50 більше 1000 мг / кг. <p>Важливо відзначити, що за цією класифікацією будь-яка речовина, що не потрапила в перші три групи, відноситься до четвертої.</p> <p>Засоби захисту рослин випускаються в різних препаративних формах:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дисти (Д) - порошки тонкого помелу для обпилювання або сухого протравлювання, наприклад, тютюновий пил; • змочувальні порошки (СП) - такі препарати при розбавленні водою дають стійкі суспензії; • гранульовані препарати (Г) - для протруювання ґрунту; • розчини (Р); • концентрати емульсій (КЕ), що дають стійкі емульсії при розчиненні водою і багато інших, препаративна форма завжди вказується на упаковці препарату. <p>Застосовувати препарати можна методом обприскування, обпилювання, інтоксикації самої рослини, аерозольного обприскування, фумігації (димлення), протравлення насіння і ґрунту, отруєних принад і антисептування.</p>
<p>Крок IV.</p> <p>Визначальний етап подальших дій</p>	<p>Існує три варіанти розвитку можливих подальших дій власника пасіки.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 1-й варіант (добровільний) - відсутність причинно-наслідкового зв'язку 	<p>Усні перемовини з винуватцем про можливе добровільне відшкодування збитків, а якщо відмова – подальшої судової перспективи дана справа не має.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 2-й варіант (добровільний) - наявність причинно-наслідкового зв'язку 	<p>Заява-претензія (письмова) направляється поштою з вимогою про відшкодування збитків винуватцем і як наслідок добровільне відшкодування збитків. У разі письмової відмови добровільно відшкодувати збитки або при відсутності відповіді понад один місяць – перехід до 3-го варіанту.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • 3-й варіант (примусовий) - наявність причинно-наслідкового зв'язку, відмова добровільно відшкодувати збитки або відсутність відповіді понад один місяць 	<p>Перехід до V етапу (Підготовка позовної заяви до місцевого суду)</p> <p>Оскільки колективних заяв суд не приймає, позовну заяву в суд треба подати кожному пасічнику в індивідуальному порядку, а отже і збирати необхідні докази, на яких будуть ґрунтуватися позовні вимоги (скористатися послугами юриста або адвоката).</p>

**Крок V.
Збір доказів та
підготовки позовної
заяви до суду**

Акт комісії та експертиза лабораторії, ветеринарно-санітарний паспорт – це основні документи для розгляду в суді, але їх недостатньо для доведення в суді вини відповідача, встановлення розміру заподіяної шкоди пасічнику.

Необхідно зібрати наступні документи (у т.ч. звернутися до Центру підтримки пасічників, або до адвоката) або мати їх копії, що підтверджують:

А) особу власника пасіки та офіційний статус пасіки:

- паспорт гр. України (пасічника) та його ідент.код; членський квиток спілки пасічників;
- витяг із реєстру операторів ринку харчових продуктів та їх потужностей;
- ветеринарно-санітарний паспорт пасіки (розташування, кількість бджолосімей, кому належить);
- довідки з сільської (міської) ради (у т.ч. зі спілки пасічників) про те, коли зареєструвався і скільки бджолиних сімей пасічник утримує (має) на своїй пасіці (пасіках);
- інформація про адресу або геолокацію пасіки;
- фото, відеоматеріали про пасіку до потрави;

Б) факт отруєння (потрави) бджіл та розмір заподіяної шкоди (пряма матеріальна шкода від потрави, моральна шкода та упущена вигода – сума недоотриманих доходів в результаті смерті бджіл від очікування продукції бджільництва):

- письмова заява пасічника про створення комісії;
- розпорядження сільського чи міського голови про створення комісії;
- акти комісії (встановлення факту отруєння, відбору проб (зразків), про розмір заподіяної матеріальної шкоди);
- акт або довідка про наявність інших медоносів поблизу обробленого поля (поле може бути на перельоті бджіл);
- довідка з гідрометеоцентру про погоду на день потрави (температура, вологість, швидкість та напрямок вітру, опади);
- фото, відеоматеріали про пасіку після потрави;
- журнал контрольного вулика (письмовий або роздрукований електронний і підтверджений);
- довідки про вартість бджолосімей та бджолопродукції на день отруєння (видається спілкою пасічників, ринком, торгово-промисловою палатою) **або** висновок товарознавчої експертизи;

	<ul style="list-style-type: none"> - документи, які підтверджують упущену вигоду – недоотримані доходи в результаті смерті бджіл (розрахунки втрати доходів, довідки про середньорічну продуктивність пасіки (бджолосім'ї) – видається спілкою пасічників, або висновок експерта); - документи, які підтверджують моральну шкоду (меддокументами (довідками, висновками, рецептом), підтвердження виклику швидкої допомоги, витрат на ліки, які не пов'язані з хронічними захворюваннями пасічника (чеки, квитанції); - свідчення-пояснення свідків; <p>-</p> <p>В. факт застосування засобів захисту рослин:</p> <ul style="list-style-type: none"> - журнал хімічної обробки посівів у аграрія; - довідка з управління захисту рослин, управління агропромислового розвитку; - акти, протоколи інші документи екологічної інспекції; - можливо супровідні документи або інструкції на пестициди; - можливо висновки хімічних експертиз; - документи (акт, договір, довідка) про наявність у аграрія прав власності чи користування полем, допуску до проведення таких робіт, наявність приміщень, спецільгосптехніки, обладнання; - у разі авіаобробки – яким повітряним транспортом, даними пілота, наявність у нього допуску до проведення таких робіт, наявність плану польоту та інш.; - фото-, відео- фіксація таких робіт транспортом; <p>-</p> <p>Г. факт порушення вимог Закону України «Про бджільництво» та інших:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відсутність інформування пасічника з боку фермера (аграрія) про застосування ЗЗР (довідка з місцевих ЗМІ та органів місцевого самоврядування); - порушення фермером правил, порядку, регламентів та інструкцій застосування ЗЗР (матеріали перевірок, рішення компетентних органів тощо); - фото-, відео фіксація протиправних дій; <p>-</p> <p>Д. наявність причинно-наслідкового зв'язку між застосуванням ЗЗР і настанням смерті бджіл:</p> <ul style="list-style-type: none"> - супровідний лист в лабораторію; - результати лабораторного дослідження; - лист-претензія;
--	---

- письмова відповідь на лист-претензію або письмове поштове повідомлення про вручення заяви-претензії аграрію;
- інша переписка, у т.ч. за допомогою електронних засобів;

Доречно скласти список доказів (документів, свідків та експертів) для підтвердження фактів, що вищевказані у пунктах А-Д.

На підставі зібраних доказів (документів) здійснюється підготовка позовної заяви - у відповідності до ст. 175 ЦПК України (Позовна заява):

1. У позовній заяві позивач викладає свої вимоги щодо предмета спору та їх обґрунтування.
2. Позовна заява подається до суду в письмовій формі і підписується позивачем або його представником, або іншою особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи.
3. Позовна заява повинна містити:
  - 1) найменування суду першої інстанції, до якого подається заява;
  - 2) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові - для фізичних осіб) сторін та інших учасників справи, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), поштовий індекс, ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України (для юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством України), а також реєстраційний номер облікової картки платника податків (для фізичних осіб) за його наявності або номер і серію паспорта для фізичних осіб - громадян України (якщо такі відомості позивачу відомі), відомі номери засобів зв'язку, офіційної електронної адреси та адреси електронної пошти;
  - 3) зазначення ціни позову, якщо позов підлягає грошовій оцінці; обґрунтований розрахунок сум, що стягуються чи оспорюються;
  - 4) зміст позовних вимог: спосіб (способи) захисту прав або інтересів, передбачений законом чи договором, або інший спосіб (способи) захисту прав та інтересів, який не суперечить закону і який позивач просить суд визначити у рішенні; якщо позов подано до кількох відповідачів - зміст позовних вимог щодо кожного з них;

	<p>5) виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги; зазначення доказів, що підтверджують вказані обставини;</p> <p>6) відомості про вжиття заходів досудового врегулювання спору, якщо такі проводилися, в тому числі, якщо законом визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору;</p> <p>7) відомості про вжиття заходів забезпечення доказів або позову до подання позовної заяви, якщо такі здійснювалися;</p> <p>8) перелік документів та інших доказів, що додаються до заяви; зазначення доказів, які не можуть бути подані разом із позовною заявою (за наявності); зазначення щодо наявності у позивача або іншої особи оригіналів письмових або електронних доказів, копії яких додано до заяви;</p> <p>9) попередній (орієнтовний) розрахунок суми судових витрат, які позивач поніс і які очікує понести у зв'язку із розглядом справи;</p> <p>10) підтвердження позивача про те, що ним не подано іншого позову (позовів) до цього ж відповідача (відповідачів) з тим самим предметом та з тих самих підстав.</p> <p>4. Якщо позовна заява подається особою, звільненою від сплати судового збору відповідно до закону, у ній зазначаються підстави звільнення позивача від сплати судового збору.</p> <p>5. У разі пред'явлення позову особою, якій законом надано право звертатися до суду в інтересах іншої особи, в заяві повинні бути зазначені підстави такого звернення.</p> <p>6. У позовній заяві можуть бути вказані й інші відомості, необхідні для правильного вирішення спору.</p> <p>Ціна позову визначається у позовах про стягнення грошових коштів - сумою, яка стягується, чи оспорюваною сумою.</p>
<p>Крок VI.</p> <p>Подання позовної заяви до суду</p> <p>(підсудність, судовий збір)</p>	<p>Позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або перебування, якщо інше не передбачено законом.</p> <p>Позови до юридичних осіб пред'являються в суд за їхнім місцезнаходженням згідно з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань.</p> <p>Подати позовну заяву до місцевого суду особисто або через представника в межах позовної давності —</p>

	<p>упродовж 3 років, до якої слід додати належним чином завірені копії документів, які зазначено у п. V, а також квитанцію про сплату судового збору фізичною особою або фізичною особою – підприємцем - 1 відсоток ціни позову, але не менше 0,4 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб та не більше 5 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (від 768,4 грн до 9605 грн).</p> <p>Судові витрати: судовий збір, оплата проведення експертизи, витрати на професійну правничу допомогу адвоката підлягає стягненню з відповідача (повертається позивачу) у разі задоволення позову.</p>
<p>Крок VII. Підтримання позову в суді</p>	<p>Особисто або через представника (а в справах, у яких ціна позову перевищує сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб ($1762 \times 100 = 176200$ грн), – представником обов'язково має бути лише адвокат - з яким слід укласти договір про надання професійної правничої допомоги) - підтримати позовні вимоги, надати пояснення та наявні докази, а за необхідності заперечення на відзив, клопотання тощо.</p> <p>Справи, у яких ціна позову менша 176200 грн. є малозначними (участь адвоката як представника позивача - не обов'язкова).</p>
<p>Крок VIII. Отримання позитивного рішення суду та відшкодування шкоди пасічнику на підставі судового рішення</p>	<p>Отримавши "на руки" копію судового рішення, яке набрало законної сили, можливо стягнути шкоду з відповідача, у т.ч. у примусовому порядку через органи державної виконавчої служби.</p>

ДОДАТКИ

Додаток 1

Заява

про реєстрацію ветеринарно-санітарного паспорта

Прошу зареєструвати ветеринарно-санітарний паспорт пасіки, що належить

_____
(П.І.Б. фізичної особи, назва ФОП, назва юридичної особи, код ЄДРПОУ, реєстраційний номер
облікової картки платника податків)

і налічує чи складається з _____ бджолосімей та
(кількість прописом)

знаходиться _____
(місце реєстрації власника пасіки – фізичної особи, ФОП, юридичної особи, якщо пасіка
знаходиться за тією ж адресою)

(місце фактичного проживання та/або місцезнаходження юридичної особи, фізичної особи,
ФОП)

_____

(місце фактичного розташування пасіки із зазначенням інформації щодо земельної ділянки, що
перебуває у власності чи користуванні)

_____

_____

_____

_____

та присвоїти йому Єдиний унікальний номер.

У зв'язку з цим, надаю свою згоду на обробку, використання та поширення
моїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних
даних».

Примітки:

_____

_____

Дата «__» _____ р.

Власник пасіки: _____

(підпис) (П.І.Б.)

Голові

_____
_____
(органу місцевого самоврядування, ОТГ)

**Заява
про реєстрацію пасіки**

Прошу зареєструвати пасіку, що належить мені _____

_____,
(П.І.Б. фізичної особи, назва ФОП, назва юридичної особи, код ЄДРПОУ, реєстраційний номер
облікової картки платника податків)

якій присвоєно Єдиний унікальний номер _____

Пасіка знаходиться:

_____
(місце фактичного розташування пасіки із зазначенням інформації

_____ про
земельну ділянку, координат, адреси,

_____
кількість бджолиних сімей, вуликів)

_____
Пасіка – стаціонарна, кочова (непотрібне закреслити).

Пасіка за вказаною адресою (координатами) знаходиться (непотрібне закреслити):

- постійно (стаціонарна);
- тимчасово у період з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р. включно (кочова).

У зв'язку з цим, надаю свою згоду на обробку, використання та поширення моїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних».

Примітки:

Додатки (за необхідності):

Дата _____

Підпис власника пасіки _____

Голові СФГ/директору ТОВ

Копія: Голові сільської/селищної, ОТГ ради

Копія:

**Начальнику Держпродспоживслужби у
Дніпропетровській області**

**Пасічника П.І.Б., адреса проживання,
контактний телефон**

Шановний .....!

Повідомляю, що я, (П.І.Б. пасічника), у відповідності до ст.13 Закону України «Про бджільництво» та Порядку реєстрації пасік, затверджений Наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук за №184/82 від 20.09.2000, зареєстрований в якості пасічника у _____ сільській (селищній) раді, отримав ветеринарно-санітарний паспорт на пасіку.

Дійним повідомляю, що у період з _____ до _____ на території _____ сільської (селищної) ради буде розміщено належну мені пасіку.

З метою виключення випадків отруєння бджіл під час обробітку сільськогосподарських культур пестицидами, у відповідності до Закону України «Про бджільництво», Інструкції щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл, затвердженої Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України за №9 від 30.01.2001 року та Інструкції по профілактиці отруєння бджіл пестицидами від 14.06.1989 року, затверджена Всесоюзним виробничо-науковим об'єднанням по агрохімічному обслуговуванню сільського господарства «Союзсельхозхимия» і Головним управлінням ветеринарії Держагропрому СРСР 14.06.1989 року:

ПРОШУ:

1. Не пізніше 3 (трьох) діб до проведення хімічних обробок сільськогосподарських культур пестицидами повідомити мене щодо проведення даних робіт, вказавши назву пестицида, місце (у радіусі 7 км.), час і спосіб проведення обробітку;
2. Повідомити про виконання даних робіт Держпродспоживслужбу у ..... області;
3. Використовувати засоби захисту рослин, які пройшли державну реєстрацію і включені до переліку, дозволених до застосування;

4. Хімічний обробіток сільськогосподарських культур проводити в нелітний для бджіл час (після 21-00 години або нелітний час);

5. Не допускати обробіток квітучих медоносів і пилюконосів під час масового літу бджіл.

Додаток: копія ветеринарного паспорту; вивчення із публічної кадастрової карти України із позначенням місця розташування належної мені пасіки.

З повагою,

дата

підпис

П.І.Б. пасічника

ПРИМІТКА *

До направлення вказаного листа адресатам, рекомендуємо районній громадській організації пасічників спільно із громадською організацією сільгоспвиробників або безпосередньо із сільгоспвиробниками, залучивши органи місцевого самоврядування, ОТГ, Мінагрополітики РДА та Держспродрозживслужби провести засідання, на якому обговорити/погодити план дій, направлених на упередження фактів отруєння бджіл пестицидами, а також план/алгоритм у випадку отруєння бджіл агрохімікатами.

У подальшому, вказаний лист рекомендовано направити адресатам факсимільним зв'язком, поштою або іншим зручним способом у відповідності до вимог діючого законодавства України та згідно вимог діловодства.

Додаток 3

_____
_____
_____
_____
(найменування територіального органу
центрального органу виконавчої влади,
що реалізує державну політику у сфері
безпеки та окремих показників якості
харчових продуктів)

ЗАЯВА
про державну реєстрацію потужності

1. Найменування або прізвище, ім'я, по батькові оператора ринку:

_____
_____

2. Номер телефону оператора ринку: _____

3. Адреса електронної пошти оператора ринку: _____

4. Адреса потужності оператора ринку: _____

_____
(індекс, область, район, населений пункт, вулиця, номер будинку)

5. Керівництво оператора ринку (одноосібний керівник або члени колегіального органу управління), контактні дані: _____

_____
(посада, прізвище, ім'я та по батькові, номер телефону, адреса електронної пошти)

_____
(посада, прізвище, ім'я та по батькові, номер телефону, адреса електронної пошти)

(посада, прізвище, ім'я та по батькові, номер телефону, адреса електронної пошти)

6. Вид діяльності, що планується здійснювати з використанням потужності
(кожен вид діяльності, який планується здійснювати, позначається символом "V" у відповідній графі):

№ з/п	Вид діяльності, що планується здійснювати з використанням потужності	
1	Діяльність, пов'язана з харчовими продуктами, які не потребують дотримання температурного режиму та можуть зберігатися при температурі вище 10 °C і залишатися придатними для споживання людиною, а саме:	
1.1	первинне виробництво	
1.2	транспортування	
1.3	зберігання	
1.4	реалізація	
2	Діяльність закладів громадського харчування за категоріями:	
2.1	стаціонарна потужність (ресторан, бар, кафе, піцерія тощо)	
2.2	рухомі та/або тимчасові потужності	
3	Виробництво харчових продуктів, інгредієнтами яких є виключно продукти рослинного походження та/або перероблені продукти тваринного походження	
4	Роздрібна торгівля харчовими продуктами	
5	Інший вид діяльності	
5.1	первинне виробництво	
5.2	змішування та пов'язані з цим процедури	
5.3	обробка (переробка)	
5.4	наповнення	
5.5	пакування	
5.6	відновлення та інші зміни стану об'єкта	
5.7	зберігання	
5.8	транспортування	
5.9	реалізація	

Цією заявою підтверджую, що потужність не буде використовуватись для виробництва та/або зберігання харчових продуктів тваринного походження, які вимагають отримання експлуатаційного дозволу.

"__" ____ 20__ року
(дата підписання заяви)

_____
(посада оператора ринку
(ініціали та прізвище)
або уповноваженої ним особи)

_____
(підпис)

Примітка. Персональні дані, вказані в заяві про державну реєстрацію потужностей, захищаються та обробляються відповідно до Закону України "Про захист персональних даних" з метою розгляду зазначеної заяви згідно із законодавством.

Додаток 4

Голові сільської/селищної, ОТГ ради

пасічника (Голови громадської організації

адреса проживання, телефон

ЗАЯВА

Повідомляю, що я, (П.І.Б. пасічника), у відповідності до ст.13 Закону України «Про бджільництво» та Порядку реєстрації пасік, затверджений Наказом Міністерства аграрної політики України і Української академії аграрних наук за №184/82 від 20.09.2000, зареєстрований в якості пасічника у _____ сільській (селищній) раді, отримав ветеринарно-санітарний паспорт на пасіку та в даний час є членом (або очолюю) громадської організації пасічників _____.

З метою упередження випадків отруєння бджіл агрохімікатами під час проведення сільськогосподарських робіт, керуючись Законом України «Про бджільництво», Інструкцією щодо попередження та ліквідації хвороб і отруень бджіл, затвердженої Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України за №9 від 30.01.2001 року та Інструкцією по профілактиці отруєння бджіл пестицидами від 14.06.1989 року, затверджена Всесоюзним виробничо-науковим об'єднанням по агрохімічному обслуговуванню сільського господарства «Союзсельхозхимия» і Головним управлінням ветеринарії Держагропрому СРСР 14.06.1989 року, прошу створити при сільській/селищній _____ раді постійно діючу комісію з питань бджільництва, а також встановлення факту отруєння бджіл.

До вказаної комісії прошу включити представника Мінагрополітики РДА, Держпродспоживслужби, а також представника Громадської організації спілки пасічників.

З повагою,

дата

підпис

П.І.Б.

ПРИМІТКА *

Лист аналогічного змісту щодо участі у постійно діючій комісії з питань бджільництва, а також встановлення факту отруєння бджіл, рекомендуємо направити на адресу РДА (відділ агрополітики) та Держпродспоживслужби в області.

Додаток 5

Голові сільської/селищної, ОТГ ради

_____

Пасічника _____,

адреса проживання,

контактний телефон

ЗАЯВА

Прошу Вас зареєструвати належну мені кочову пасіку у кількості _____ бджолосімей.

Пасіка зареєстрована за адресою _____, орієнтовано в період з _____ до _____ пасіка буде знаходитись на території/поблизу/на межі/між _____.

У разі надходження інформації про застосування засобів захисту рослин аграріями - прошу інформувати мене невідкладно.

Додаток: копія ветеринарного паспорту; викопіювання із публічної кадастрової карти України із позначенням місця розташування належної мені пасіки.

Дата

підпис

П.І.Б.

Додаток 6

Взірець заяви на вступ до Спілки

**ДО ГС «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ
ОБ'ЄДНАННЯ «СПІЛКА ПАСІЧНИКІВ
УКРАЇНИ»**

_____
_____
/Прізвище, ім'я, по батькові кандидата/

_____
/поштова адреса та телефон/

Заява

Прошу прийняти мене у члени громадської спілки «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «СПІЛКА ПАСІЧНИКІВ УКРАЇНИ».

Зі Статутом Спілки ознайомлений, визнаю і зобов'язуюсь їх виконувати.

• _ _ _
/Дата/ /Підпис/ /Прізвище, ініціали/

**Анкетні дані кандидата у члени громадської спілки «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ
ГРОМАДСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ «СПІЛКА ПАСІЧНИКІВ УКРАЇНИ»:**

1. Прізвище, ім'я, по батькові: _____

2. Дата народження: _____

3. Адреса: _____

4. Контакти (телефон; e-mail): _____

5. Утримую бджолосімей на пасіках.

6. Прихильник системи вуликів.

7. Окрім меду виробляю (пилкок, прополіс, маточне молочко, гомогенат та інше).

Стаж пасічника (пасічник у I, II... поколіннях.)

8. Я підтверджую, що мої дії щодо вступу в громадську спілку є добровільними, а також надаю свою згоду на обробку, використання та поширення моїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» для реалізації мети та завдань, передбачених Статутом Спілки.

_____
/Дата/

_____
/Підпис/

Додаток 7

Акт
встановлення факту отруєння (потрави) бджіл

Дата «__» _____ 20__ р.

Час «__» годин «__» хвилин

Область _____,

район _____, населений пункт _____

1. Склад Комісії з встановлення факту отруєння бджіл: (П.І.Б., посада, орган)

Причини відмови: _____

2. Інформація про пасіку (стаціонарна, кочова), її місцезнаходження (адреса, координати), ветеринарно-санітарний паспорт пасіки: номер, дата видачі / реєстрації, власник пасіки

Продовження Акта

3. Інформація про погоду, температуру, наявність льоту бджіл, кількість бджолиних сімей у ветеринарно-санітарному паспорті пасіки (останні записи)

---

4. Відомості про кількість розміщених на пасіці вуликів, наявність актів клінічного огляду бджолосімей (досліджень), журналів пасіки, відповідність інформації у ветпаспорті (журналі) пасіки наявному стану пасіки

---

5. Кількість бджолиних сімей, які перебували на місці обстеження пасіки, відомості про технологію утримання бджіл, використання стільникових рамок та їх основні розміри

---

6. Кількість бджолиних сімей, які загинули, характер загибелі (одиничний чи масовий), раптовість та одночасність, клінічні ознаки (отруєння чи хвороба); кількість бджолосімей, які загинули повністю та які загинули частково (у відсотках до загальної кількості бджіл у бджолосім'ї) при отруєнні; про вагу загиблих робочих бджіл, розплоду, маток, вибракуваного меду, воску, перги і іншої продукції бджільництва, наявність сертифікатів тощо

Продовження Акта

Економічна оцінка - Збитки (втрати) склали:

- Робочі бджоли (в кг) – (кількість вуличок на стандартній рамі 435x300 мм x 0,25 кг x кількість бджолосімей, у яких загинули = цифра в кг)

- Розплід (в кг) –

- Бджолина матка плідна (шт.) –

- Чистопородна бджолина матка плідна (шт.) –

- Мед (у кг) –

- Перга (у кг) –

- Віск (у кг) –

7. Інформація про наявність масово квітучих медоносних та ентомофільних культур в радіусі 5 км від пасіки (назва, відстань)

Продовження Акта

8. Інформація про власників, постійних користувачів, орендарів земельних ділянок (їх координати, адреса, кадастрові номери), на яких здійснюється сільськогосподарська діяльність і які знаходяться в радіусі 10 км від місця розташування пасіки

---

9. Відомості про проведення обробітку рослин та ґрунтів засобами захисту рослин чи агрохімікатами (комерційна назва, назва їх діючої речовини, їх суміші, клейковини), яким способом, за допомогою якої техніки та обладнання, дотримання вимог, правил, регламентів, інструкцій; строки ізоляції бджіл; коли і в який час, за якої погоди проводився обробіток, наявність дозвільних документів; про вид культури, яку обробляли, стан її бутонізації

---

10. Рекомендації та вжиті заходи для збереження бджолосімей (надання допомоги бджолам)

Продовження Акта

11. Кількість відібраних комісійних проб та зразків, їх назви та вид (патологічний матеріал - бджоли, бджолопродукція, а також зелена маса рослин, ґрунту, засобів захисту рослин з ємкостей, які використовувалися для обробітку рослин) для проведення дослідження на підтвердження факту отруєння бджіл з обов'язковим зазначенням їх назв, нумерація та їх опечатування з підписами членів Комісії на кожному, інформація про осіб, яким вони передані для зберігання або доставки в лабораторію

---

12. Наявність записів у журналі обліку пасік та інформації про пасіку та бджолосім'ї в органах місцевого самоврядування

---

13. Інформація про наявність або відсутність повідомлення фізичними та юридичними особами пасічників та органи місцевого самоврядування про використання засобів захисту рослин

14. Попередня причина загибелі бджіл (діагноз) та дані щодо засобів захисту рослин, які можливо призвели до отруєння бджіл (за наявності достовірної інформації) та винних осіб

Продовження Акта

15. Детальний Розрахунок встановлення та визначення економічних (матеріальних) збитків, заподіяних власнику пасіки, у т.ч. недоотриманий прибуток (переведення у медові одиниці – згідно з Додатком 1 Таблицею перевідних коефіцієнтів для продуктів бджільництва) додається до цього Акта та є його невід’ємною частиною.

Підписи членів Комісії з встановлення факту отруєння бджіл:

(підпис, посада, П.І.Б.)

Власник пасіки

(підпис)

(П.І.Б.)

Свідки:

(підпис, П.І.Б., серія і номер паспорта)

(підпис, П.І.Б., серія і номер паспорта)

Примітки:

Додаток 1 до Акту

Таблиця
перевідних коефіцієнтів для продуктів бджільництва

№ п/п	Назва продукції бджільництва	Одиниця виміру	Кількість продукції	
			в натуральних	в умовних медових одиницях
1	2	3	4	5
1	Мед	кг	1,0	1,0
2	Віск	кг	1,0	2,5
3	Мерва пасічна	кг	1,0	0,6
4	Прополіс	кг	1,0	16,0

5	Бджолине обніжжя	кг	1,0	4,0
6	Маточне молочко	кг	1,0	440,0
7	Гомогенат трутневий	кг	1,0	26,0
8	Бджолина отрута	кг	1,0	10800,0
9	Плідні бджоломатки	шт.	1,0	2,5
10	Чистопородні плідні бджоломатки	шт.	1,0	3,0
11	Розплід	кг	1,0	10,0
12	Бджоли, у т.ч. на продаж	кг	1,0	10,0
13	Безстільникові бджолопакети	шт.	1,0	15,0
14	Стільникові бджолопакети чотирихрамочні шестирамочні	шт.	1,0	19,5
		шт.	1,0	24,0

Справа № 585/4206/18

Номер провадження 2/585/85/19

Р І Ш Е Н Н Я
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

13 лютого 2019 року м.Ромни

Роменський міськрайонний суд Сумської області у складі

головуючого судді - Євтюшенкової В.І.,

з участю секретаря судового засідання - Ковган О.В.

Справа № 585/4206/18, провадження № 2/585/85/19

Позивач : ОСОБА_1,

відповідач: Товариство з обмеженою відповідальністю Урожайна країна,

розглянувши у залі судових засідань у відкритому судовому засіданні в порядку загального позовного провадження, справу про відшкодування шкоди, завданої загибеллю бджіл. Ціна позову 333200 грн.

Представник позивача: ОСОБА_2, представляє інтереси на підставі довіреності від 16.10.2018 року.

Представник відповідача: ОСОБА_3, яка діє на підставі довіреності від 02.01.2018 року,

Представник відповідача: ОСОБА_4, представляє інтереси на підставі довіреності від 24.10.2018 року,

В С Т А Н О В И В :

Стислий виклад позиції позивача та заперечень відповідача.

ОСОБА_1 звернувся у суд з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю Урожайна країна (далі по тексту ТОВ Урожайна країна) про відшкодування шкоди, завданою загибеллю бджіл. Ціна позову: 333200 грн.00 коп.

Свою позицію мотивував тим, що, будучи зареєстрованим як оператор ринку по виробництву харчових продуктів (особистий реєстраційний номер г-UA-18-13-664) він утримує стаціонарну пасіку в с.Ярмолинці Роменського району Сумської області по вул. Демянця, 16, яка станом на червень 2018 року налічувала 100 бджолосімей. У період з 17 по 20 червня 2018 року ТОВ Урожайна країна, без попередження через засоби масової інформації, здійснювало обробку посівів гороху інсектицидом Престо на відстані 1,5 км. від стаціонарної пасіки, внаслідок чого відбувся масовий падіж бджіл - 70-80% від загальної кількості. Через падіж бджіл ОСОБА_1 зазнав збитків на суму 333200 грн., які складаються з: 175000 грн. - збитків від загибелі бджіл (2500 грн. (вартість однієї бджолосімі) x 70 % x 100) та 158200 грн.- збитків за неотриманий мед (101500 липовий та 56700 - соняшниковий). Збитки щодо неотриманого прибутку від продажу меду розраховував виходячи з середньої оптової закупівельної ціни липового та соняшникового меду в серпні 2018 року, яка становила 58 грн./кг. та 27 грн./кг. відповідно.

Як на доказ правомірності свого позову ОСОБА_1 посилався на ОСОБА_5 комісійного обстеження пасіки від 21.06.2018 року; звіт про результати дослідження паталогічного (біологічного) матеріалу №006982 п.м./18 від 10.07.2018 року, складений Випробувальним центром Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

Як на підставу для звернення до суду з позовом ОСОБА_1 посилався на наступні норми права: статті 11, 10, 13, 15, 30, 37, 38, 39 Закону України Про бджільництво, статті 1, 3, 20 Закону України Про пестициди і агрохімікати, вимоги наказу Міністерства охорони здоров'я від 03.08.2008 року №1 яким затверджені Державні санітарні правила ДСП 8.8.1.2.001-98 Транспортування, зберігання та застосування пестицидів у народному господарстві, Інструкцію Щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл, статті 22, 1166 Цивільного кодексу України.

Відповідач до суду подав відзив та заперечення на відповідь, згідно яких вимоги позивача не визнав в повному обсязі, просив суд відмовити в задоволенні позову.

Свою позицію мотивував тим, що відомості позивача щодо стаціонарної пасіки на 100 бджолосімей та розміщення її у с.Ярмолинці не підтверджено, оскільки згідно ветеринарно-санітарного паспорту пасіки №2, виданого 06.05.2016 року, ОСОБА_1 належить пасіка в кількості 50 бджолиних сімей, яка розташована в с. Овлаші, Роменського району Сумської області. При цьому, ветеринарно-санітарний паспорт, який виданий ОСОБА_1 не містить фотографії. При транспортуванні пасіки не отримана ветеринарна довідка на перевезення бджіл усередині

адміністративного району. Падіж бджіл 70-80% від загальної кількості також документально не підтверджений.

Крім того горох є самозапильною не медоносною культурою. Поле, на якому вирощувався горох, розміщене в адміністративних межах Довгополівської сільської ради за межами населеного пункту Довгополівка. Відповідач вважає, що ОСОБА_1 не надав доказів, що мають істотне значення для вирішення справи, а саме: щодо цвітіння на полях ТОВ «Урожайна країна» саме медоносних рослин на час проведення хімообробітку, які до того ж на той час були основним медоносом; наявність медоносних рослин у безпосередній близькості від поля, яке оброблялося відповідачем; наявність погодних умов, за яких отрутохімікат, що являється небезпечним, потрапляв на цвіт медоносних рослин та розповсюджувався на велику відстань; наявність сприятливої, при якій бджоли летіли на медоносні рослини.

Також у відзиві зазначено, що середня оптова ціна меду та бджолосімі не підтверджена даними Держстатуправління в Сумській області. Відбір зразків для дослідження хвороби бджіл проведено з порушеннями п.9 Правил відбору зразків патологічного матеріалу, крові, кормів води та пересилання їх до лабораторного дослідження, які затверджені державним департаментом ветеринарної медицини Мінсільгоспроду України за №15-14/111 від 15.04.1997. Проби у лабораторію направлені з порушенням 2 денного терміну. Позивачем не надано доказів про те, що фахівець ветеринарної медицини, що обслуговує населений пункт, повідомив головного лікаря ветеринарної медицини району про отруєння бджіл, отже отруєння не було. Комісія при проведенні огляду пасіки була неправомірною оскільки обстеження було здійснене без погодження голови виконкому місцевої ради, і в склад комісії не ввійшов уповноважений представник виконкому місцевої ради. В акті комісійного обстеження від 21.06.2018 року не визначені: маса бджоли до загибелі, маса та кількість загинилих бджіл, розмір нанесених збитків.

Крім того, у відзиві зазначив про те, що позивачем не надано доказів, про отримання доходу за попередні роки по 25 кг липового меду та по 30 кг. соняшникового з однієї бджолосімі. Позивач не надав доказів, що власники суміжних ділянок не обробляли поля та огороди пестицидами чи іншими препаратами, у тому числі препаратом «Престо».

В обґрунтування відзиву посилався на порушення позивачем ст.ст.15,16 ЗУ Про бджільництво, так, як останній не підтвердив належне оформлення документів, щодо розміщення пасіки на земельній ділянці і тому пасіку розмістив неправомірно.

У відповіді на відзив на позовну заяву позивач зазначив, що згідно ст. 13 ЗУ «Про бджільництво, що пасіка підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи ...яка займається бджільництвом...», тому пасіка позивача зареєстрована в ІНФОРМАЦІЯ_1. посилаючись на ст. 15 ЗУ «Про бджільництво» зазначив, що має у власності будинок у с.Ярмолинці, тому розміщення там пасіки є правомірним. Розташування пасіки в с.Ярмолинці також зазначено і у ветеринарному паспорті, тому вважає доводи відповідача, вказані у паспорті такими, що суперечать фактичним обставинам справи, є незаконними та необґрунтованими.

У судовому засіданні позивач свою позицію підтримав і пояснив про обставини, викладені у позовній заяві та відповіді на відзив. Крім цього пояснив, що перед тим як викликати комісію він звернувся з відповідною заявою в Держспоживслужбу. Була створена комісія, яка відібрала зразки загинилих бджіл та меду, а також зеленої маси гороху на обробленому полі. За результатами дослідження у трупах комах та горосі було встановлено наявність лямбдацегалотрину, що є складовою препарату «Престо». У меді отрути не виявлено. Після отримання результатів дослідження направив лист ТОВ «Урожайна країна» з пропозицією відшкодувати збитки, але відповіді не отримав, тому звернувся до суду з позовом. На пасіку виїхала комісія, яка відбирала біля вуликів зразки мертвих бджіл, складали у конверт. Біля кожного вулика був товстий шар

загиблих бджіл, кількість яких не визначали точно. Масу бджіл після отруєння також не перевіряли, також комісія не перевіряла і кількість меду у рамках, дивились лише на кількість бджіл, що «обліплювали» рамки, їх майже не було. При цьому бджоли джохли ще декілька днів. Кількість вуликів рахували члени комісії: розійшлися по пасіці і кожен окремо собі рахував, не вголос. Акт складали після обстеження в Роменській ветлабораторії і всі присутні його підписали.

За два роки збільшив кількість бджолосімей з 50 до 100 шляхом ділення, проте не вніс відомості у паспорт, визнає, що це є порушенням. Під час падіжу бджіл тривало цвітіння липи, тому медозбір липовий відбувся не в повному обсязі, а соняшникового зовсім не було. Липовий мед, який бджоли встигли наносити викачав і продав.

Представник позивача ОСОБА_2 позовні вимоги підтримав, просив їх задовольнити.

Представник відповідача ОСОБА_3 проти позову заперечувала. Пояснила про обставини, викладені у відзиві та запереченні на відзив. Крім того пояснила, що згідно висновку дослідження в меду, взятому на пробу не було виявлено лямбдацегалотрин, отже позивач реалізував частину липового меду. Не заперечує, що ТОВ «Урожайна країна» обробляла горох препаратом «Престо», але з дотриманням вимог його використання. Не повідомляли про це через засоби масової інформації, оскільки горох не медоносна культура, тому вони не зобов'язані були це робити. При цьому по периметру поля були розташовані таблички з попередженням, що проводиться обробка гороху пестицидами, отже ОСОБА_1 повинен був їх бачити і вживати заходів щодо збереження пасіки.

Також вважає, що розрахунки, надані позивачем не підтверджені документально, оскільки з усіх даних вбачається, що вуликів було саме п'ятдесят. Висновок експертизи також викликає сумнів, оскільки труп бджіл були відібрані з порушенням Правил відбору зразків патологічного матеріалу» та доставлені в лабораторію з порушенням строків.

Представник відповідача ОСОБА_4 заперечувала проти позову, просила відмовити у його задоволенні у повному обсязі.

Заяви, клопотання та інші процесуальні дії у справі.

24 жовтня 2018 року судом справу прийнято до розгляду та відкрито провадження у справі в порядку загального позовного провадження.

20 листопада 2018 року за підготовче провадження закрито. Постановлено ухвалу про призначення справи до розгляду на 13 год. 00 хв. 20 листопада 2018 року.

Інші процесуальні дії, передбачені п.3 ч.3 ст. 265 ЦПК України, у справі судом не застосовувались.

Фактичні обставини, встановлені судом, та зміст спірних правовідносин.

ОСОБА_5 ветеринарно-санітарного паспорта пасіки № 2, виданого 06.05.2016 року на імя ОСОБА_1, втім, що належна йому пасіка в кількості п'ятдесят бджолиних сімей розташована за адресою: Сумська область, Роменський район, Довгополівська сільська рада с. Овлаші. Ветеринарне обслуговування пасіки покладається на ветеринарного спеціаліста ОСОБА_6. ОСОБА_5 відмітки в паспорті від 16.05.2018 року захворювання не виявлено. Крім того є запис від 03.05.2017 р. про те, що пасіка знаходиться в с.Ярмолинці (а.с.9-10).

ОСОБА_5 договору купівлі-продажу будинку, зареєстрованого в реєстрі за № 89, ОСОБА_1 придбав жилий будинок, що знаходиться в с. Ярмолинці Роменського району, площею 600 м кв. (а.с. 62).

Відповідно до довідки Коржівської сільської ради Роменського району від 9.11.2018 року, що ОСОБА_1 дійсно в с. Ярмолинці по вул. Демянця, 16, має будинок, який належить йому згідно Договору купівлі-продажу будинку, за реєстровим № 89 (а.с. 63).

Відповідно до повідомлення Роменського міськрайонного управління Головного управління Держпродспоживслужби в Сумській області, ОСОБА_1, вул. Демянця, 16, с. Ярмолинці, Роменський р-н, Сумська обл., 42064 про те, що йому присвоєно особистий реєстраційний номер г-UA-18-13-664 потужності (наказ № 540-ОД від 16.05.2018 р.) (а.с. 11).

З повідомлення Головного Управління Держпродспоживспілки в Сумській області від 12.12.2018 року № 02.3-18/11351, для переміщення пасіки, яка належить гр. ОСОБА_1 з с. Овлаші в с. Ярмолинці ветеринарна довідка не видавалася. На момент відбору патологічного матеріалу 21.06.2018 року пасіка розташовувалась в с. Ярмолинці. Документальне підтвердження про розміщення пасіки, в державних установах ветеринарної медицини відсутнє. ОСОБА_5 додатку до заяви про державну реєстрацію гр. ОСОБА_1 зазначено 50 бджолосімей. ОСОБА_1 державній установі ветеринарної медицини м. Ромни та Роменського району про зміну адреси пасіки не повідомляв (а.с. 94).

З довідки Довгополівської сільської ради Роменського району від 14.11.2018 року № 02-16/813 вбачається, наданої на лист № 663 від 13.11.2018 року, сільській раді невідомо чи пасічник ОСОБА_1 здійснював перевезення (кочівлю) пасіки в травні-червні 2018 року по території сільської ради. Дозвіл на розміщення пасіки на земельних ділянках сільської ради гр. ОСОБА_1 сільською радою не надавався, але відповідно до ст. 15 Закону України «Про бджільництво» розміщення пасік на земельних ділянках інших власників або користувачів здійснюється за їх згодою, чи надавалася згода інших власників земельних ділянок чи користувачів, сільській раді невідомо. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про бджільництво» зайняття бджільництвом здійснюється без окремого дозволу органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування (а.с. 55).

Вказаними документами, а також ОСОБА_5 комісійного обстеження, зазначеним нижче підтверджується розташування пасіки позивача саме в с. Ярмолинці Роменського району Сумської області. Дану обставину підтвердили також усі свідки, допитані у судовому засіданні.

ОСОБА_5 повідомлення Роменського міськрайонного управління Головного Управління Держпродспоживслужби в Сумській області від 13.11.2018 року № 20-01/1074, наданого згідно листа № 10-12-81 від 12.11.2018 року начальника Роменської міської державної лікарні ветеринарної медицини та листа № 01-12/848 від 12.11.2018 року начальника Роменської районної державної лікарні ветеринарної медицини, пасічнику ОСОБА_1, який проживає за адресою: ІНФОРМАЦІЯ_2, на здійснювання перевезення (кочівлю) пасіки у червні 2018 року на територію Довгополівської сільської ради (територія біля села Кропивинці), ветеринарна довідка не видавалася (а.с. 49).

Проте, відсутність довідки на переміщення пасіки не спростовує цей висновок суду, оскільки він підтверджується і іншими доказами, у тому числі поясненнями свідків, описаними далі по тексту.

ОСОБА_5 комісійного обстеження пасіки від 21.06.2018 року, обробка полів проводилась в період з 17 до 20 червня 2018 року увечері та вночі. Використовувався препарат Presto. Хімічна обробка проводилась на відстані 1,5 км. від пасіки. Про хімічну обробку ОСОБА_1 не попереджений. При

обстеженні вуликів виявлено загибель робочих та маточних бджіл. Мед частково запечатаний, частково відкритий. Під час обстеження відібрані проби: загиблі бджоли 1 проба, зелена маса (горох) 1 проба, мед у сотах - 1 проба. Комісія не виключає, що загибель бджіл виникла по причині хімічної обробки полів гороху (а.с. 12).

Зазначений доказ суд оцінив з огляду на його належність та допустимість, приймає його до уваги попри заперечення представника відповідача щодо допустимості цього доказу у зв'язку з допущеними при його складенні порушеннями. Так, дії комісії щодо процедури складання ОСОБА_5, сам ОСОБА_5 відповідачем не оскаржувались, а позивач, будучи необізнаним з нормативними документами щодо процедури складання акту та відбору патологічного матеріалу не міг і не зобов'язаний був контролювати цей процес, отже не може нести відповідальність у виді несприятливих для себе наслідків, за дії службових осіб, які складали ОСОБА_5. З цих же підстав суд вважає допустимим доказом і Звіт, складений на підставі відібраного під час складання ОСОБА_5 патологічного матеріалу.

При цьому суд вважає цей доказ недостатнім в частині визначення кількості вуликів, оскільки ці відомості спростовуються документами, виданими на пасіку, у яких кількість вуликів зазначено 50 та повідомленням Довгополівської сільської ради Роменського району Сумської області, наданого на лист №671 від 23.11.2018 року, облікової картки об'єкта по господарського обліку на 2016-2020 роки, гр. ОСОБА_1 звітність, відповідно до п. 8 Порядку реєстрації пасік, щодо утримання бджолосімей станом на 10 квітня 2017 року та на 10 квітня 2018 року до сільської ради не надавалася. Але одночасно, що відповідно до п. 9 Інструкції з ведення погосподарського обліку в сільських, селищних та міських радах, затвердженій Наказ Державної служби статистики України 11.04.2016 № 56 та зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 р. за № 689/28819, станом на 01.01.2017 року та станом на 01.01.2018 року в погосподарській книзі № 17 на 2016-2020 роки, номер об'єкта погосподарського обліку № 0740-1, в розділі IV (Сільськогосподарські тварини в приватній власності об'єкта на 1 січня - для об'єктів з кодами 1,2,3,4) в домогосподарстві гр. ОСОБА_1 зареєстровані бджолосімей в кількості - 50 штук (а.с.107-111).

Крім того ні сам позивач ні свідки з боку позивача не могли достеменно пояснити як саме вели підрахунок вуликів і дали суперечливі показання щодо цього.

Свідок ОСОБА_7 пояснив, що було «не менше ста» вуликів на погляд. Свідок ОСОБА_8 пояснив, що вулики рахував представник Укрпродспоживспілки, скільки нарахував, не знає. Свідок ОСОБА_9, який був членом комісії, пояснив, що вулики рахували всі разом вголос. Сам позивач пояснив, що члени комісії розійшлися по пасіці і кожен рахував сам собі окремо. З таких пояснень суд не може точно визначити кількість вуликів на пасіці ОСОБА_1, тому суд не може покласти показання свідків та позивача в обґрунтування визначення кількості вуликів на пасіці і бере за основу документально підтверджену кількість 50 вуликів.

ОСОБА_5 Звіту про результати дослідження патологічного (біологічного) матеріалу №006982 п.м./18 від 10.07.2018 року, складеного Випробувальним центром Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, результати випробувань щодо пестициду Лямбда-Цигалотрин, мг/кг мають відхилення в пробі підмору бджолиного і становлять +0,0031, та зеленої маси (горох) +0,0448 (а.с.13).

ОСОБА_5 Звіту про результати дослідження патологічного (біологічного) матеріалу № 006984 п.м./18 від 10.07.2018 року, складеного Випробувальним центром Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, результати випробувань щодо пестициду Лямбда-Цегалотрин, мг/кг мають відхилення в пробі підмору бджолиного і становлять +0,0041, та зеленої маси (горох) + -0,0347 (а.с.64).

ОСОБА_5 Звіту про результати дослідження паталогічного (біологічного) матеріалу № 006985 п.м./18 від 10.07.2018 року, складеного Випробувальним центром Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, результати випробувань щодо пестициду Лямбда-Цегалотрин, мг/кг мають відхилення в пробі підмору бджолиного і становлять $+0,139$, та зеленої маси (горох) $+0,0270$ (а.с.65).

ОСОБА_5 Звіту про результати дослідження паталогічного (біологічного) матеріалу № 006987 п.м./18 від 10.07.2018 року, складеного Випробувальним центром Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи, результати випробувань щодо пестициду Лямбда-Цигалотрин, мг/кг мають відхилення в пробі підмору бджолиного і становлять $+0,0047$, та зеленої маси (горох) $+0,0366$ (а.с.66).

ТОВ «Урожайна країна» діє на підставі Статуту, затвердженого Загальними зборами учасників ТОВ «Урожайна країна», протокол № 12 від 22.10.2018 року (а.с.34-37) та займається діяльністю по вирощуванню зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур, що підтверджується Витягом з ЄДРЮО (а.с. 38-39).

У своїй діяльності відповідач використовує інсектицид «Престо» з діючою речовиною лямбда-цигалотрин, Сертифікату № QF20170919 ПрАТ «Лебединського насіннєвого заводу» (а.с.41,42-43). Ця обставина визнана також відповідачем та підтверджена показаннями свідка ОСОБА_10, який працює головним агрономом ТОВ «Урожайна країна».

ОСОБА_5 довідки ТОВ «Урожайна країна» № 661 від 13.11.2018 року, ТОВ «Урожайна країна» у 2018 році здійснила вирощування культури горох «Стабіль», який є кормовою, самозапильною культурою, не медоносною. Вирощування культури горох «Стабіль» проводилося підприємством на земельній ділянці Довгополівської сільської ради, за межами населеного пункту, площею 135,6 га. Земельна ділянка площею 135,6 га перебуває в оренді у ТОВ «Урожайна країна» на підставі договорів оренди з фізичними особами, право оренди яких зареєстровано (а.с.44).

З наведених доказів вбачається, що у підморі бджіл та зеленій масі гороху є відхилення у пробі лямбда-цигалотрину, тобто підтверджується причинний зв'язок між мором бджіл та проведенням ТОВ «Урожайна країна» обробки горохового поля препаратом «Престо».

З агрономічної характеристики вбачається, що горох «Стабіль» є однорічною, травянистою, холодостійкою, самозапильною культурою. Розрізняють чотири види сортів гороху - кормові (пелюшка), зернові, овочеві (луцильні) та цукрові. Суцвіття - китиця. Квіти з подвійною оцвітиною, двостатеві, самозапильні, метеликового типу (а.с 45-47).

З повідомлення компанії «ЗАТБАУ Україна», наданого групі компаній «МХП» горох є самозапильною культурою, в тому числі сорт гороху Стабіль компанії ЗАТБАУ. Рослини гороху самозапильні, перехресне запилення відбувається дуже рідко. Самозапилення відбувається в бутоні перш ніж розкривається ніжка. Горох не являється медоносною культурою (а.с.80).

Однак цей доказ не може бути достатнім для підтвердження доводів відповідача стосовно неможливості отруєння бджіл внаслідок обробки гороху, оскільки бджоли можуть летіти на квітки будь-якої квітучої культури. Дану обставину визнали у судовому засіданні сторони та підтвердили свідки, у тому числі пасічники ОСОБА_7 та ОСОБА_11, головний агроном ТОВ «Урожайна країна» ОСОБА_10

Відповідно до довідки ГО «Роменське товариство пасічників» від 13 серпня 2018 року, наданої позивачем, вартість однієї бджолосімі станом на червень 2018 року становила 2500 грн. Середня оптова закупівельна ціна липового меду станом на серпень 2018 року становить 58 грн./кг. Середня

оптова закупівельна ціна соняшникового меду станом на серпень 2018 року становить 27 грн./кг. В 2018 році одна бджолосіма забезпечила середній медозбір з липи товарного меду в кількості 25 кг, і товарного соняшникового меду в кількості 30 кг (а.с.14).

Листом від 06.12.2018 р. № 06-19/3752-18 ГУ статистики у Сумській області повідомило виконавчого директора ТОВ «Урожайна країна», що середня ціна меду за 2017 рік склала 33,1 грн/кг (а.с. 81).

Суд приймає до уваги обидва докази, надані сторонами щодо вартості меду, так як вони не суперечать один одному, оскільки різний сорт меду має різну ціну станом на визначений сезон, у той час як у довідці, наданій відповідачем зазначена середня ціна на минулий рік.

Відповідно до повідомлення ДП «Роменський лісгосп» від 08.11.2018 року, на території Довгополівської сільської ради земель, які знаходяться у постійному користуванні лісгоспу немає, тому погодження на дану територію, а саме - с. Кропивинці Довгополівської сільської ради, лісгосп не надавав (а.с.56).

Відповідно до довідки Коржівської сільської ради Роменського району № 436 від 05.12.2018 року ОСОБА_1 з 10 квітня 2017 року та до 10 квітня 2018 року звітності до сільської ради про утримання пасіки не подавав (а.с.82).

ОСОБА_5 Інформації Державного земельного кадастру про право власності та речові права на земельну ділянку та витягу з карти Роменського району про структуру посівних площ, ФОП ОСОБА_12, ТОВ «Райз-Схід» та ОСОБА_13 є суміжними орендарями земельних ділянок (а.с. 83-90).

Докази щодо розміщення сусідніх ділянок суд вважає недостатнім для доведення відсутності вини відповідача. У справах даної категорії саме на відповідача покладено обов'язок доведення відсутності вини, проте ТОВ «Урожайна країна» не надало доказів, що власники суміжних земель використовували препарати, які містять лямбда-цигалотримін у період з 17 по 20 червня 2019 року.

15.08.2018 року ОСОБА_1 звернувся з листом до ТОВ «Урожайна Країна» з пропозицією рішення питання щодо відшкодування завданої йому матеріальної шкоди, завданої масовою загибеллю бджолосімей, які належать йому на праві власності в кількості 100 шт. (а.с.15).

Вказаного листа ТОВ «Урожайна країна» отримало 31.08.2018 року, що стверджується повідомленням про вручення поштового відправлення (а.с.16).

Свідок ОСОБА_7 пояснив, що на той час був заступником голови товариства пасічників Роменського району. Після мору бджіл був присутнім на пасіці ОСОБА_1 у с.Ярмолинці та може підтвердити, що бджіл видохло близько 60 відсотків. Сам є пасічником, тому знає, що бджолосіма може принести за сезон у середньому 30 кг липового і 27-28 кг соняшникового меду.

Свідок ОСОБА_11 дав суду показання, що він також є пасічником і у період з 17 по 20 червня 2018 року у нього також був мор бджіл, з приводу чого збирались пасічники, зустрічались з представником ТОВ «Урожайна країна», який визнав на цих зборах, що бджоли отруїлись і обіцяв заплатити. Був також на пасіці у позивача у с.Ярмолинці, відкривав вулики і бачив, що бджіл загинуло близько 70 відсотків. При цьому був липовий медозбір, рамки були на половину заповнені медом.

Свідок ОСОБА_8 пояснив, що будучи членом комісії і був присутнім на пасіці ОСОБА_1 у с.Ярмолинці. Під кожним вуликом було близько «піввідра» бджіл, але їх не переважували і відром

точно не вимірювали. Кількість меду у рамках також точно не вимірювали, але позивач показував їм рамки, мед там був. Внаслідок обробки гороху бджола «минула» липу і полетіла на горох. Зразки мертвих бджіл складали у конверт, а потім у лабораторії опломбовували у спеціальні контейнери, зберігали у холодильнику. Везли на дослідження у сумці-холодильнику. Дійсно, доставили на дослідження на два дні пізніше строку, оскільки не могли визначитись, хто буде його оплачувати.

ОСОБА_9, який працює головним спеціалістом відділу безпеки та харчування, підтвердив, що був членом комісії, яка спочатку виїхала на горохове поле, де відібрали зразки зеленої маси гороху. Там уже зібралось багато пасічників у яких також подошли бджоли. Позивач діставав та показував рамки з кожного вулика, вони були десь наполовину заповнені медом. Після цього комісія виїхала на пасіку ОСОБА_1В у с.Ярмолинці. У вуликах була десь третя частина бджіл. Патологічний матеріал відбирали з вуликів, під якими було найбільше загиблених бджіл. При направленні на дослідження зазначили діючу речовину препарату «Престо», бо так вимагається. ОСОБА_14 та пакували патологічний матеріал вже у лабораторії. При цьому був присутній і представник відповідача, який заперечень та зауважень не висловлював, ОСОБА_14 підписав.

Свідок ОСОБА_10 пояснив, що працює головним агрономом ТОВ «Урожайна країна». У червні 2018 року товариство проводило обробку культури ярий горох від тлі інсектицидом «Престо», діючою речовиною якого є лямбдо-цигалотрин. Препарат сертифікований і є у загальному доступі у продажу. Горох не являється медоносною культурою, тому оголошення у ЗМІ не давали, але на краях полів біли таблички з попереджувальним написом, що поле оброблено пестицидом. Препарат не містить приманюючої речовини, а те, що бджоли полетіли на нього, минувши липовий цвіт могло статися, оскільки мертва тля виділяє цукровмісну речовину, яка і приваблює бджіл.

Встановленим під час судового розгляду обставинам відповідають правовідносини з приводу відшкодування матеріальної шкоди у виді фактичних збитків та упущеної вигоди.

Мотиви суду щодо позовних вимог.

Суд приймає аргументи позивача стосовно обов'язку особи, яка завдала шкоди довести у суді відсутність своєї вини у випадку невизнання позову. Також суд враховує аргументи позивача щодо ненадання відповідачем спростування доказів позивача щодо вартості бджолосімі та меду, а також обсягу меду, який позивач розраховував отримати від липового та соняшникового медозборів.

Суд відхиляє обґрунтування розрахунку шкоди, спричиненої загибеллю 100 бджолосімей, оскільки їх наявність не доведена у такій кількості. Виходячи з цього буде меншим і розрахунок неотриманого меду, тобто втрачена вигода. Крім того з пояснень свідків та самого позивача встановлено, що приблизно половина липового меду була позивачем отримана та продана, тобто суд відхиляє аргумент позивача щодо повної втрати липового медозбору.

Суд приймає аргументи відповідача, що позивач, за наявності попереджувальних табличок по периметру горохового поля повинен був дізнатися, що проводиться обробка інсектицидом.

При цьому суд відхиляє аргументи відповідача щодо недійсності ОСОБА_14 комісії, Лабораторних висновків, оскільки було порушено процедуру складання ОСОБА_14 та відібрання зразків меду, що позивач, будучи необізнаним з нормативними документами щодо процедури складання акту та відбору патологічного матеріалу не міг і не зобов'язаний був контролювати цей процес, отже не може нести відповідальність у виді несприятливих для себе наслідків. Що стосується направлення патологічного матеріалу на дослідження із запізненням строків, суд також відхиляє цей аргумент, так як відповідачем не доведено, що це істотно вплинуло на результати дослідження, Висновки дослідження відповідачем не спростовані.

Також суд відхиляє аргументи відповідача щодо правильності розрахунків кількості загинувших бджіл та не отриманого меду, оскільки відповідач, крім зазначеного вище щодо цін на мед та вартості бджолосімі не надав свого обґрунтованого розрахунку, яким можливо було б спростувати розрахунок позивача.

Суд оцінив докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому їх дослідженні, давши їм оцінку в цілому так і кожному окремо, вислухав аргументи сторін, і дійшов висновку, що право позивача на відшкодування шкоди, завданої загинувшими бджілами внаслідок господарської діяльності ТОВ «Урожайна країна», не визнається відповідачем, отже підлягає захисту в судовому порядку шляхом відшкодування шкоди у наступному розмірі.

$2500 \text{ грн (вартість однієї бджолосімі}) \times 50 \text{ (кількість бджолосімей)} \times 70 \% \text{ (кількість загинувших бджіл)} = 87500 \text{ грн (шкода, завдана загинувшими бджілами)}$.

$25 \text{ кг (середня кількість липового меду, отриманого від однієї бджолосімі}) \times 50 \text{ (кількість бджолосімей)} \times 70 \% \text{ (кількість загинувших бджіл)} \times 58 \text{ грн/кг (вартість меду)} \times 50 \% \text{ (обсяг липового меду отриманого та збутого позивачем)} = 25375 \text{ грн (упущена вигода від липового меду)}$.

$30 \text{ кг (середня кількість соняшникового меду, отриманого від однієї бджолосімі}) \times 50 \text{ (кількість бджолосімей)} \times 70 \% \text{ (кількість загинувших бджіл)} \times 27 \text{ грн/кг (вартість меду)} = 28350 \text{ грн (упущена вигода від соняшникового меду)}$.

$87500 + 25375 + 28350 = 141225 \text{ грн (сума спричиненої шкоди)}$.

При присудженні відшкодування шкоди, виходячи з обов'язку власника вживати заходів щодо збереження свого майна, суд вважає, що ОСОБА_1 за наявності попереджувальних табличок, розміщених відповідачем на отруєному полі, повинен був дізнатися про можливість несприятливих для свого майна наслідків і вжити заходів щодо його збереження, тому суд вважає, що вина у спричиненні збитків на 65% ТОВ «Урожайна країна» і 35 % самого позивача.

Тобто позов підлягає задоволенню на суму 91260 грн ($141225 \times 65\%$).

Мотиви суду щодо розподілу судових витрат.

На підставі ч.1 ст. 141 ЦПК України, пропорційно задоволених на 27,3 % заявлених вимог, підлягає стягненню з ТОВ «Урожайна країна» на користь ОСОБА_1 у розмірі 909 грн 63 коп.

Норми права, застосовані судом.

Стаття 22 ЦК України. Відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди

частина 1. Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

частина 2. Збитками є:

1) втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки);

2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

Частиною 1 статті 1166 ЦК України визначено, що майнова шкода, завдана неправомірними рішеннями, діями чи бездіяльністю особистим немайновим правам фізичної або юридичної особи, а також шкода, завдана майну фізичної або юридичної особи, відшкодовується в повному обсязі особою, яка її завдала.

Частина 2 статті 1166 ЦК України передбачає, що особа, яка завдала шкоди, звільняється від її відшкодування, якщо вона доведе, що шкоди завдано не з її вини.

У Преамбулі Закону України «Про бджільництво» визначено, що цей Закон регулює відносини щодо розведення, використання та охорони бджіл, виробництва, заготівлі та переробки продуктів бджільництва, ефективного використання бджіл для запилення ентомофільних рослин сільськогосподарського призначення, інших видів запилювальної флори, створення умов для підвищення продуктивності бджіл і сільськогосподарських культур, забезпечення гарантій дотримання прав та захисту інтересів фізичних і юридичних осіб, які займаються бджільництвом.

Частиною 1 статті 10 Закону України «Про бджільництво» зазначено, що Держава гарантує додержання прав і законних інтересів пасічників у галузі бджільництва.

Частинами 1, 3 Закону України «Про бджільництво» передбачено, що

З метою обліку пасік та здійснення лікувально-профілактичних заходів на кожну пасіку видається ветеринарно-санітарний паспорт...

Пасіка підлягає реєстрації за місцем проживання фізичної особи або за місцезнаходженням юридичної особи, яка займається бджільництвом, у місцевих державних адміністраціях або сільських, селищних, міських радах у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 15 Закону України «Про Бджільництво» передбачає, що

Фізичні та юридичні особи розміщують пасіки на земельних ділянках, які належать їм на правах власності або користування, відповідно до ветеринарно-санітарних правил.

Розміщення пасік на земельних ділянках інших власників або користувачів здійснюється за їх згодою (ч.ч. 1, 2).

Статтею 16 Закону України «Про Бджільництво» дозволено перевезення (кочівля) пасік до медоносних угідь відповідно до ветеринарно-санітарних правил за погодженням з власниками або користувачами земельних ділянок.

Відповідно статті 17 Закону України «Про Бджільництво» облік бджолиних сімей та їх продуктивності ведеться за результатами осінніх і весняних перевірок у встановленому порядку.

Стаття 28 Закону України «Про бджільництво»: Обов'язки власників і користувачів природних ресурсів щодо охорони бджіл

На власників і користувачів природних ресурсів щодо охорони бджіл покладаються обов'язки, передбачені законом.

Частини 1,3,4 статті 30 Закону України «Про Бджільництво» передбачають:

Юридичні та фізичні особи, які провадять діяльність, що впливає або може вплинути на стан бджіл, зобов'язані забезпечити їх охорону.

Забороняється проводити оранку та будь-яким іншим чином руйнувати медоносні угіддя, застосовувати засоби захисту рослин, стимулятори їх росту, мінеральні добрива, інші препарати та здійснювати будь-які роботи, що можуть призвести до фізичного знищення бджіл під час медозбору.

Юридичні та фізичні особи, які застосовують засоби захисту рослин, зобов'язані дотримуватися діючих нормативно-правових актів, що передбачають охорону бджіл від отруєнь.

Частина 2 статті 37 Закону України «Про Бджільництво» зобов'язує фізичні та юридичні особи, які застосовують засоби захисту рослин для обробки медоносних рослин, зобов'язані не пізніше ніж за три доби до початку обробки через засоби масової інформації попередити про це пасічників, пасіки яких знаходяться на відстані до десяти кілометрів від оброблюваних площ. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і трок дії токсичності препарату.

Частиною 1 статті 38 Закону України «Про Бджільництво» передбачено, що порушення законодавства в галузі бджільництва тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України.

Стаття 39 Закону України «Про Бджільництво». Відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про бджільництво.

Шкода, заподіяна внаслідок порушення законодавства про бджільництво, відшкодовується в порядку та розмірах, встановлених законодавством України.

Статтею 40 Закону України «Про Бджільництво» визначено, що є пори, що виникають у галузі бджільництва, вирішуються судом у встановленому законодавством порядку.

Абзацом 2 статті 1 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» визначено поняття пестициду:

пестициди - токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкоди матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної, чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб;

У статті 3 Закону України «Про пестициди і агрохімікати» наводяться основні принципи державної політики у сфері діяльності, пов'язаної з пестицидами і агрохімікатами, серед яких є пріоритетність збереження здоров'я людини і охорони навколишнього природного середовища по відношенню до економічного ефекту від застосування пестицидів і агрохімікатів;

безпечність для здоров'я людини та навколишнього природного середовища під час їх виробництва, транспортування, зберігання, випробування і застосування за умови дотримання вимог, встановлених державними стандартами, санітарними нормами, регламентами та іншими нормативними документами;

Розділ 7 Отруєння бджіл пестицидами Інструкції щодо попередження та ліквідації хвороб і отруєнь бджіл, затвердженої Наказом головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 30.01.2001 р. № 9

При отруєнні бджіл пестицидами керуються "Інструкцією по профілактике отравлений пчел пестицидами", затвердженою Всесоюзним виробничо-науковим об'єднанням по агрохімічному обслуговуванню сільського господарства "Союзсельхозхимия" і Головним управлінням ветеринарії Держагропрому СРСР 14.06.1989 року. У цій Інструкції подані лише основні моменти з профілактики і надання допомоги постраждалим від отруєння сім'ям бджіл.

7.1. Профілактика отруєнь

7.1.1. Профілактика отруєнь бджіл базується на беззаперечному дотриманні вимог ст. 30 Закону України "Про бджільництво" від 2 лютого 2000 N 1492-III (1492-14), суворому дотриманні регламентацій застосування в навколишньому середовищі токсичних для бджіл речовин.

7.1.2. Власників пасік оповіщають за три доби до хіміобробок з зазначенням застосовуваного отрутохімікату, місця (у радіусі 7км), часу і способу проведення обробки. Указують час ізоляції бджіл.

7.1.3. Обробки проводять у період відсутності льоту бджіл у ранкові або вечірні години.

Ураховуючи, що названа Інструкція, а також Інструкція «Профілактика и диагностика отравлений пчел пестицидами» утв. ГУВМСХ СССР 01.01.1985 г., на яку посилається відповідач є чинними, суд вважає за необхідне застосувати Інструкцію, на яку посилається позивач, оскільки за часом прийняття вона є останньою.

ОСОБА_5 абзацу 5 Інструкції по застосуванню препарату "Престо", розміщеної у загальному доступі на сайті: superagronom.com/pesticidi-insekticidi-i-akaricidi/presto-agrohimikat-id5056 зазначено: Не використовувати в період цвітіння культури.

Крім того зазначається, що препарат «Престо» контролює близько 100 розповсюджених видів шкідників, включаючи щитівку та філоксеру. З більшості інсектицидів вирізняється тривалим періодом захисту: 21-30 діб і більше. Має яскраво виражену «нокаутуючу» дію - масова загибель шкідників розпочинається вже через 30 хвилин. Завдяки двом діючим речовинам у складі, препарат однаково ефективно знищує сисних та листогризухих комах, а також шкідників, які ведуть прихований спосіб життя. Клотіанідин - діюча речовина з класу неоникотиноїдів, що системно розподіляється по рослині та забезпечує довготривалий захист від шкідників - більше 30-ти днів. Лямбда - пиралотрин - контактний піретроїд, що має виражений нокдаун ефект, і забезпечує надзвичайно швидку дію препарату та загибель шкідників вже через пів години після обробки. Поєднання в двох діючих речовин з різним механізмом дії, що доповнюють одна одну, забезпечує ефективну і тривалу дію препарату та запобігає виникненню резистентності. Не використовувати в період цвітіння культури. Класифікація ВООЗ: III клас (помірно небезпечний). Престо є токсичним по відношенню до риб і медоносних комах. Що відповідає змісту Інструкції, що міститься в матеріалах справи (а.с. 17-19).

На підставі сукупного аналізу наведених правових норм у їх взаємозв'язку, суд приходить до висновку, що ст. 37 Закону України «Про бджільництво» є спеціальною і стосується лише фізичних та юридичних осіб, які вирощують медоносні культури. При цьому це не спростовує висновок суду, щодо наявності вини відповідача у завданні збитків, оскільки ТОВ «Урожайна країна» порушило вимоги законодавства щодо загальних заходів запобігання несприятливих наслідків використання пестицидів. До того ж відповідач порушив Інструкцію використання препарату «Престо» застосовувавши його під час цвітіння культури, що було встановлено з пояснень сторін та свідків.

Відповідно до ч.1 ст.259 ЦПК України суди ухвалюють рішення іменем України негайно після закінчення судового розгляду.

Судом також застосовані інші норми процесуального права, а саме: ст.ст. 5,12,13, 19, 76-81, 141, 259, 263-265, 268, 280-284 ЦПК України.

В И Р І Ш И В:

Позов ОСОБА_1 до Товариства з обмеженою відповідальністю «Урожайна країна» про відшкодування шкоди, завданої загибеллю бджіл, задовольнити частково.

Стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю «Урожайна країна» на користь ОСОБА_1 91260 (дев'яносто одну тисячу двісті шістьдесят) грн. 00 коп. у відшкодування матеріальної шкоди, завданої загибеллю бджіл.

В іншій частині позовних вимог відмовити.

Стягнути з Товариства з обмеженою відповідальністю Урожайна країна на користь ОСОБА_1 909 (дев'ятсот дев'ять) грн. 63 коп. судового збору.

Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів, з дня складення повного рішення.

З інформацією щодо тексту судового рішення учасники справи можуть ознайомитися за веб-адресою Єдиного державного реєстру судових рішень: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

До дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи апеляційні скарги подаються учасниками справи до або через Роменський міськрайонний суд.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закриття апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Повне рішення складено 22.02.2019 року.

Суддя: підпис...